אבחנות וטיפולים
שלב ב'
בדיקות הכנה

אבחנות וסינדרומים

- מבוא כללי לאבחון (אנמנזה)
- אבחנה מבדלת/ סינדרומים

אבחון

ברפואה הסינית, בהתבסס על שיטות האבחון לאיסוף מידע קליני, ועל סמך מידע זה, המטפל מעריך את מצב בריאותו של המטופל ואת הגורם והמצב של מחלתו.
זוהי דיסציפלינה הכוללת תיאוריות, מתודולוגיה ומיומנויות, ובעלת תוכן עשיר.
מיומנות האבחון מהווה בסיס לכל ענפי הרפואה הסינית הקלינית.

האבחון תלוי ביכולתו של הרופא לאסוף מידע קליני, לנתח אותו ולהסיק מסקנות לוגיות, כל זאת ללא שימוש במכשירים כלשהם.
ניתן להסיק את השינויים הפתולוגיים בתוך הגוף מתצפית בסימפטומים חיצוניים, מכיוון שגוף האדם הוא שלם אורגני.
כל חלקי הגוף קשורים זה לזה באופן הדוק ובלתי נפרד באמצעות המרידיאנים.
בשל מערכת המרידיאנים, שינויים פתולוגיים מסוימים באיבר מלווים תמיד ברגישות בנקודות האקופונקטורה המתאימות לאיבר. לעומת זאת, על ידי איתור נקודות האקופונקטורה הרגישות, הרופא יכול להסיק איזה איבר נפגע מהמחלה.

אבחון

בדיקה פירושה התבוננות חזותית בחיוניות, בצבע, במצב הגופני ובהתנהגות של המטופל.
היא כוללת בדיקת הלשון כדי לבחון את מרקמה וצבעה, וכן את רמת הלחות שלה והחיפוי.
האזנה מתמקדת בצלילים שהחולה משמיע כדי להסיק על השינויים הפתולוגיים בגופו.
אלה כוללים צלילי דיבור וכן צלילים אחרים, כגון צלילי נשימה ופעילות בטנית.
חוש הריח מתמקד בריחות הבוקעים מהחולה ומהפרשותיו כדי להסיק על מצבו.
מישוש הדופק מספק מידע רב על מצב האיברים הפנימיים, הצ'י והדם. בנוסף, מישוש אזורים אחרים בגוף מספק גם הוא מידע שימושי על מצבו של המטופל או על מאפיינים מיוחדים של המחלה.

אבחון

המטרה העיקרית של שיטות האבחון היא להפיק ולאסוף נתונים קליניים על מצבו של המטופל ועל התסמינים המתבטאים במחלה.

<u>ישנן ארבע קטגוריות של שיטות אבחון:</u>

1. התבוננות
2. תשאול (כולל היסטוריה) – 10 השאלות עליהן נרחיב בהמשך.
3. בדיקה- מישוש
4. שמיעה והרחה

היסטוריה היא תהליך של קביעת מהלך מחלתו של המטופל, מהופעתה ועד למועד הייעוץ, על ידי השגת תיאור מהמטופל או ממלווהו והשלמתו באמצעות שאלות נוספות. בנוסף למידע על התסמינים, היסטוריה נכונה כוללת את הרגלי החיים והחשיפות של המטופל, וכן את מצב בריאותם ומחלותיהם של בני המשפחה, כולל בן/בת הזוג, ילדים ונכדים (אם יש), אחים (אם יש), הורים וסבים.

אבחון

הסימנים והסימפטומים משקפים את מצב האיברים הפנימיים.

ההבדל בין הרפואה הסינית לרפואה המערבית:
בזמן שהרפואה המערבית לוקחת בחשבון את הסימנים והסימפטומים האובייקטיביים והסובייקטיביים, הרפואה הסינית לוקחת בחשבון התבטאויות רבות נוספות, אשר לא מיוחסות דווקא להתפתחות של מחלה.
הסימנים, הסימפטומים והתבטאויות נוספות נותנים תמונה כוללת של המטופל ועוזרים להגיע לאבחנה המתאימה.

דוגמאות להתבטאויות כאלו:

- העדר צמא (המעיד על מצבי קור);
- קושי בלקבל החלטות (המעיד על חולשת כיס המרה);
- דיבור לקוני (המעיד על חולשת צ'י הריאות);
- מבט עמום בעיניים (המעיד על פתולוגיה של ה- SHEN

אבחון

"תבדוק את החיצוני על מנת לבחון את הפנימי".

במהלך מאות השנים, האבחנה הסינית התפתחה למערכת מתוחכמת מאוד של התאמות בין הסימנים החיצוניים לבין האיברים הפנימיים.

על פי הרעיון הזה, שמונח ביסוד של האבחנה הסינית, למעשה הכל (עור, חזות, עצמות, מרדיאנים, ריחות, קולות, מצב מנטאלי, העדפות, רגשות, לשון, דופק, התנהגות ומבנה הגוף)

<u>משקף את מצב האיברים הפנימיים ויכול לעזור לאבחנה.</u>

אבחון

"חלק אחד המשקף הכל".

לאחר מאות שנים של ניסיון קליני מצטבר,
מטפל ברפואה סינית יכול לקבל מידע על מצב המטופל כולו, ע"י בחינת חלק קטן בגופו.
דוגמא לכך היא אבחנת הדופק – ע"י מישוש חלק קטן של העורק הרדיאלי בגוף המטופל, ניתן לקבל מידע על מצב המטופל כולו.
דוגמא נוספת היא אבחנת פנים, דרכה ניתן לקבל מידע עצום על מצב האיברים הפנימיים והמצב הנפשי של המטופל.

איזון

מיזוג הסימפטומים והסימנים לתוך אבחנה אחת.

הלך הרוח של האבחנה הסינית הוא מיזוג כל הסימפטומים והסימנים לתוך סינדרום משמעותי של חוסר האיזון.
תמצית תהליך אבחנת הסינדרום היא שכל הסימנים והסימפטומים חייבים להילקח בחשבון בהקשר אחד של השני, ללא בידוד של סימן או סימפטום מסוים.
לדוגמא, צמא עם חיפוי לשון צהוב ודופק מציף מראה על חום מלא,
בעוד שצמא עם לשון ללא חיפוי ודופק צף וריק מראה על חום ריק.

אולם, למטרת למידה, יש לנתח את המשמעויות הקליניות של כל סימן או סימפטום בנפרד, ולזכור שבפרקטיקה כל ההתבטאויות חשובות וחוברות יחדיו לאבחנה אחת.

אבחון

שיטות אבחנה אלו עתיקות מאוד, ואוזכרו לראשונה בתחילת תקופת שושלת האן,
ע"י ההיסטוריון Su Ma-Qian:
"ע"י מישוש הדופק, התבוננות בצבעים, הקשבה לצלילים והתבוננות בגוף, ניתן לגלות היכן המחלה נמצאת".

ארבע השיטות הן:

1. התבוננות
2. שמיעה (והרחה)
3. תשאול
4. מישוש

אבחון

ניתוח תסמינים ואבחנה מבדלת

בכל מפגש קליני, הרופא אוסף באמצעות ארבע שיטות אלה שפע של מידע קליני על המטופל.
במקביל, ישנן מחלות רבות ושונות, וכל מחלה יכולה לגרום לתסמינים רבים ושונים בכל שלב של מהלכה.
המעבר מהמידע הקליני למחלה בפועל או למחלה הסבירה ביותר הפוגעת במטופל יכולה להיות משימה מאיימת, אלא אם כן יש דרך לארגן ולנתח את התסמינים הללו.

ניתוח התסמינים הוא הצעד הראשון בתהליך זה.
זוהי הערכה שיטתית של כמות גדולה של מידע זמין על מנת להסיק מסקנות אמינות לגבי איזה תסמין הוא אמיתי, איזה תסמין, הוא מקרי או לא רלוונטי, כמו גם מיקום השינויים הפתולוגיים ומצב הגוף.

אבחון

לפעמים, לאחר תהליך ניתוח התסמינים, דפוס התסמינים שזוהה מצביע על מספר אפשרויות לגבי הגורם והאופי של המחלה.

אבחנה מבדלת היא השלב הבא.

זהו יישום שיטתי של מושגים, היגיון ושיקול דעת בניסיון לזהות את הגורם האמיתי, או לפחות את הסביר ביותר, מבין האפשרויות הללו.
לפיכך, ניתוח התסמינים והאבחנה המבדלת הם **הבסיס לטיפול ברפואה סינית מסורתית**.
הטכניקות השימושיות ביותר לניתוח תסמינים ואבחנה מבדלת הן:
- אבחנה על פי שמונה העקרונות.
- אבחון על פי צ'י ודם.
- ניתוח על פי איברים פנימיים,
- ניתוח על פי ששת השכבות
- ניתוח על פי ארבע הרמות.

בקורס זה נתמקד באבחון ע"פ האיברים הפנימיים, מה שנקרא דפוסים או סינדרומים – TCM קלאסי

אבחנות וסינדרומים

סיום פרק א